

ПОЛЕЗНА И НЕОБХОДИМА КНИГА ПО ИКОНОМИЧЕСКА СТАТИСТИКА*

В книгата на доц. д-р Димитър Радилев е включена материята от учебната програма по едноименния курс, преподаван в Икономическия университет, гр. Варна. Тя е предназначена основно за студентите-икономисти, изследователи и практически дейци, занимаващи се с макроикономически анализи.

В съдържанието на курса са отразени фундаменталните промени, настъпили в методологията и организацията на производството на статистическата информация и нейния анализ. Те са свързани със замяната на методологията на баланса на народното стопанство със системата на националните сметки (СНС), промените в Закона за статистиката, националните счетоводни стандарти и др. Като се има предвид, че промените се основават на системата ЕВРОСТАГ, може да се каже, че осъвременяването издига съдържанието на книгата до обучението на студентите на европейско равнище.

В структурата на изложението са очертани 11 глави, в които последователно се представят: теорията на икономическата статистика, системата на националните сметки като интегрирана информационна основа за анализите в икономическата статистика и статистическите методи за анализ на такива макроикономически явления като производството на брутния вътрешен продукт, динамиката на цените и инфлацията, населението и трудовите ресурси, използването на труда, външната търговия, платежния баланс и външния дълг, финансите и нефинансовия сектор, държавния бюджет, паричното обръщение.

В дидактическо отношение изложението на материята е напълно сполучливо. Изяснена е връзката между съдържанието на този курс с общата теория на статистиката, отрасловите статистики, икономическата теория, математиката и др. Езикът е прецизен и лесно разбираем. Формализираният апарат е представен в необходимата логическа последователност и връзка между отделните макроикономически показатели. При излагането на формулите е осигурено единство на използваната символика. И това безспорно допринася за по-доброто разбиране, усвояване и създаване на умения за прилагането на методите при решаване на практическите задачи. Примерите се свързани най-тясно с практиката, тълкуването на резултатите е коректно и обосновано. Изложението е представено по начин, който позволява свързването на статистическите методи в отделните глави и подчиняването им на една цялостна система. Подчертавам това достойнство

* Димитър Радилев. Икономическа статистика. Варна, Изд. "СТЕНО", 2000 г.

на книгата, предвид обстоятелството, че нерядко в учебниците по статистика и математика за икономическите висши училища това важно дидактическо изискване не е налице и поражда затруднения при усвояването на материята.

Настъпилите радикални промени в статистическото изследване на макроикономическо равнище по необходимост изискват пионерска изследователска работа при написването на учебник по икономическа статистика. С тази задача авторът се е справил напълно успешно. На редица места са представени собствени оригинални виждания и постановки, които имат по същество приносен характер не само за икономическата, но и за общата теория на статистиката, както и за отрасловите статистики. Само като пример ще посоча изложеното нетрадиционно виждане за етапите и фазите на статистическото изследване. Вместо неоправдано стесненото разбиране на статистическото изследване като преминаващо през три фази (наблюдение, групировка и анализ) авторът развива тезата за пет такива фази, при всяка от които се решават определени проектантски, познавателни и организационни задачи при реализирането на подобно изследване в областта на макроикономиката.

Могат да се направят и някои критични бележки и главно препоръки към съдържанието на книгата, съответно към учебната програма на дисциплината. Накратко те се свеждат до следното:

Книгата се нуждае от едно кратко заключение, в което да се представят обобщено познавателните възможности на системата от макроикономически показатели, както и основните нерешени проблеми, евентуално личните виждания на автора за насоките на изследванията в тази област.

Съществени проблеми има при статистическите сравнителни анализи (в отраслов, регионален, международен и др. аспекти). Добре би било най-важните от тях да намерят място в едно бъдещо преиздаване на книгата. Чувства се необходимост от повече внимание и засилен акцент върху възможните рискове за грешки при използване и интерпретация на статистическите макропоказатели. Толкова повече, че сега към тях има значителен интерес от страна на изследователи от различни области, свързани оценките за степента на готовност на страната ни за приемане в ЕС.

Има място и за прецизиране и уточняване на някои основни термини от специфичния понятиен апарат на статистиката. Например по-коректно е да се говори не за статистически метод (методите са много), а за статистически подход с неговите методи. Традиционно е виждането, че статистиката има за обект масовите явления, каквото е и становището на автора. Но по мое виждане това е недостатъчно, за да се отграничи и представи коректно специфичното в обекта на статистическото изследване. Известно е, че

масовите явления са предмет на изследване и на много други науки. За класификация на живите организми в класове, видове и подвидове задължително се изследват масови явления с цел да се разкрият отличителните белези на съответната група - например на човека от останалия животински свят. Но това не прави класифициращото изследване на антрополога статистическо. Дори при монографичния анализ обектът може да бъде освен уникален случай, още и масово явление. Лекарят преглежда много пациенти (масово явление), но когато изводите и заключенията му се отнасят за всеки отделен пациент, изследването е монографично. Следователно за изясняване специфичното в статистическите изследвания са нужни едновременно два критерия: първият е, че се изучават явления, а вторият - че числовите характеристики (показателите) не се отнасят до отделни единици, а до съвкупността като цяло или до части от нея (при $n > 1$). В този смисъл, както основателно изтъква В. Цонев, обектите на статистическото изследване са винаги някакви съвкупности.

Излишно е да подчертавам, че препоръките отразяват личните виждания на рецензента, които могат и да не се приемат. А иначе авторът ни предлага една изключително навременна книга по икономическа статистика.

Проф. д-р ик.н. Иванка Съйкова